

LITERATURA • Simone De Beauvoirren 'Besteen odola' itzuli du Ibaizabalek

6

Feminismoaren eta korronte existentzialistaren bultzatzaile sutsua izan zen De Beauvoir

Idazlea, filosofoa eta feminismoaren ama izan zen De Beauvoir. Bere heriotzaren bosgarren urteurrena igaro berri denean, *Besteen odola* itzuli du Oier Alonsok. Idazlearen inguruko gogoeta egin du Alonsok ondoko lerrootan.

Oier Alonso • Bordele

Emakume borrokalaria izan genuen Simone de Beauvoir. Hamalau urte zituela, heziketa katoliko zorrotza jaso eta gero fedea galdu zuen. Ordu-tik aurrera idazle izatea izan zuen helburu bakarra. Nahiz eta goi burgesiako familia batean zoriotsu hazi eta emakumea izan, guztiz lortu zuen bere asmoa Beauvoirrek; existentzialismoaren sasoia zen ordukoa. Horretarako, gizarteak jarri zizkion trabak gainditzeaz gain, grinaz egin zien aurre bestelako hamaika bidegabekeriari. Eta horretaz gainera, garrantzitsuagoa den hori lortu zuen: literatura ogibide izateaz gain, edonorentzat askoz ere zailagoa dena lortu zuen: ondo idaztea.

Auzi horiek, ordea, ez diote beti eman merezi duen maila, irakurleen artean. Idazlearen aldarrikapen lana ez dut nik gutxietsiko, baina bere borrokaren itzalak ez du utzi, sarritan, bere benetako lana ikusten.

Sartrekin izan zuen harremana ere ez zen izan jendeak pentsatu bezain mesedegarria bere literatur jarduerarako. Askoren ustean, feminismoaren alde zebilen Sartreren neska-laguna zen Simone de Beauvoir; eta idazlea, gainera.

Beauvoirrek egunerokotasuna eduki zuen inspirazio iturri, gehiegikeriaz ustiatzen du baliabide hori, gainera, *Nouveau Roman*-eko zenbait idazlek geroago egingo zuten bezala. Benetan bitxia dugu ezaugarri hau, 1950etik aurreragoko idaz-

leek nabarmen bereizi baitziren existentzialismoaren eraginetik.

Beauvoirren idazkera modernoa soiltasunean datza halaber. Existentzialistak hizkuntz eta forma arazoez ez zirela arduratzen esaten bada ere, dena dago ondo neurtua haien idatzietan. Eleberrietako xumetasunak lanaren izaera klasikoaz aspimarratzen du; erretorikak ez du benetan beharrezkoa ez den ezer erantsiko;

Sartrekin izan zuen harremana ere ez zen izan jendeak pentsatu bezain mesedegarria bere literatur jarduerarako

Familia burges batean jaio zen Simone De Beauvoir, 1908. urtean. Baina segituan egin zien uko burgesiaren irizpideei, eta ikasle eta idazle izatea erabaki zuen txiki-txikitat. Parisen bizi zela, Mariasun Landa idazleak ere oso gertutik jarraitu zuen Simone de Beauvoirren lana. Orduan aztertuak ekarri ditu gogora. «De Beauvoir intelektual bat izan zen. Gazte-gaztetatik burgesiaren baloreak laga zituen eta intelektual izatea erabaki; seme-alabarik ez izatea; inoiz ez ezkontzea... eta azken egunera arte eutsi zion horri». Jean Paul Sartre korronte existentzialistaren aita ezagutu zuen Unibertsitatean zela, eta bikote izan ziren handik aurrera. Han loratu zen De Beauvoir, Sorbonako Unibertsitatean.

Eredu berri bila

1943. urtean *L'Invitée* idatzi zuen (*Gonbidatua*). Urtebete geroago, berriz, 1944. urtean, *Bigarren sexua* liburua argitaratu zuen, bere lanik garrantzitsuenetako bat.

«Dударik gabe, *Bigarren sexua* liburua oso garrantzitsua

izan zen orduko belaunaldientzat. Marxismoarentzako eredua *Kapitala* liburua zen bezala, sasoiko feminismoarentzat *Bigarren Sexua* izan zen», dio Mariasun Landak. Emakumearen inguruko gogoeta sakonak egin zituen Beauvoirrek, «betiere, bere bizitzaren inguruko hausnarketa egin ostean». *Emakumea ez da jaiotzen, emakumea bilakatu* egiten da izan da Beauvoirren esaldi ospetsuenetako bat.

Existentzialismoaren maisua

Korronte existentzialista bultzatzeko modu erraza eskaini zuen Beauvoirrek, Landaren ustean; «jakina, nere ikuspegia da hori», dio behin eta berriz. Gizarteak eskaintzen ez zuen eredua eskaintzen jakin zuen Beauvoirrek. Hasieran ere du teorikoa, eta, geroago, zuzeneko borrokatik eskaintako eredua. Jean Paul Sartre mugimendu maoistatik oso gertu egon zen. Simone De Beauvoir, berriz, mugimendu feministaren erdi-erdian. Berbetatik ekintzetara igaro ziren haien bizitzaren azken garaietan.

Beauvoirren eleberriak Parisko garai bateko gizartearen kronika zuzenak dira. «Nobelagile baino saiakeragile hobe izan zela esango nuke nik. Dena den, sasoi hartan, literatura eta saiakera oso lotuta zeuden bi genero ziren. Beauvoirren eleberriak garaiko kronika zuzenak dira», gehitu du. Orduko idazleek idaztea zuten ofizio eta afizio. Makina bat liburu idazten zituzten, eta Simone De Beauvoirrek ere hala egin zuen. Bere lanen zerrenda oso luzea da. *Le sang des autres* (*Besteen odola*, 1945) eta *Bigarren sexua* lanez gain, makina bat saiakera eta eleberri idatzi zituen: *Les Mandarins* (*Mandarinak*, 1954), *Les Belles Images* (*Irudi ederrak*, 1979), *Tous les hommes sont mortels* (*Gizon guztiak dira hilkorak*, 1946), *Memoires d'une jeune fille rangée* (*Etxe oneko neska baten memoriak*, 1958), *La force de l'age* (*Adinaren indarra*, 1960), *La force des choses* (*Gauzen indarra*, 1963) besteak beste. «XXI. mende atarian gaude, eta literatura irizpideak aldatu egin dira. Horregatik, ez nuke jakingo esaten zenbateraino manten daitekeen Beauvoirren literatura lana. Baina, dudarik gabe, sasoiko idazle enblematikoa da oraindik. Eta XX. mendeko emakume handi bat». **Ane Sarasketa • Donostia**

eta narrazioaren egitura zuhurrak antzinaroko estiloa gogoraz dezake.

Idazle honen lanik ezagunenak dira *Bigarren sexua* (1949) eta bestelako saiakera batzuk. Hala ere, aintzakoagotzat hartu beharko genituzke ondoko eleberriak: *L'Invitée* (*Gonbidatua*, 1943), *Le sang des autres* (*Besteen odola*, 1945) edo *Les mandarins* (*Mandarinak*, 1954). Izan ere, gaur egun, irakurle askok ez baitute saiakerarik irakurtzen, eta, batez ere, fikziozko lan horiek egundoko balio literarioa dute.

Simone de Beauvoirren lana behar den moduan berreskuratzeko ordua dugu; alegia, mitoek sortutako aurreiritziak baztertu, eta bere idazle lana berreskuratzeko ordua da.